

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonaë, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

Caput I. De fine ultimo hominis. Quàm malum sit, ab eo deflectere. Quibus mediis, & quo ordine ad ipsum perveniatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

MANUDUCTIO

A D C O E L U M.

Medullam continens Sanctorum Patrum, & veterum
Philosophorum.

CAPUT I.

De fine ultimo hominis. Quam malum sit, ab eo desistere. Quibus mediis, & quo ordine ad ipsum perveniat.

AD Caelum te manu-
dere propositum mihi
est, quicumque hæc le-
gis; ad illud, scilicet,
bonum, quo adepti, ni-
hil possis ulterius deside-
rare. Hic est scopus,
hæc meta, ad quam om-
nium vota naturali propensione suspirant.
Omnes beati esse volunt. Sed ob culpam primi
parentis plerique obæcati, relicto vero, &
summo bono, ad falsa & fucata quærenda se in-
utiliter applicaverunt. Et hi quidem, summum
bonum existimantes, nullâ re indigere; divitiis
hoc nomen imponunt. Alii, summum bonum in
summa potentia constituentes, vel regnare ipsi
volunt, vel regnantibus adherere. Quidam ve-
rò usque ad sordida descendentes, felicissimum
putant, voluptatibus distuere, qui summi boni
possessionem carne, & gulâ metiuntur. Tanta
apud istos beatitudinis vilitas est. Sic laborantes
sine fructu, ac veluti errantes in labyrintho, quò
velocius ad bonum properant, eò longius absce-
dunt: ideo infelices, quia suam non agnoscunt
infelicitatem.

2. Hæc res est, quæ magnis te malis involvit,
miserabilis homo, quòd beatè quidem vivere, &
beatè mori desideras; sed ad videndum, quid sit
beatitudo, & quomodo ad eam perveniat, stul-
tus & cæcus es, devio errore per varios anfractus
incedens. Quicquid agis, quicquid cupis, quic-
quid moliris, contra te est. Non enim respicis
illud bonum immensum, in quo sistere debet vo-

luntas tua; quia ultra summum non est locus:
sed vagaris sine proposito, instar formicarum per
arbusta repentium, quæ in summum cacumen,
deinde in inum inanes aguntur. Deus omnium
conditor è nihilo te creavit, ut ipsum solum
ames; ipsi soli servias totâ mente, toto affectu.
Sicut necessarium est illum esse, ita & esse ulti-
mum finem. Serio cogita, quantam tuæ vitæ
partem illi tribuas, cui te totum impendere de-
bes. Errant studia & consilia tua, si ad ipsum
non diriguntur. Sicut finis viæ tuæ locus est,
quò tendis; quò cum perveneris, quiesces: sic
finis vitæ tuæ Deus est, ad quem referre debes
quicquid cogitas, quicquid loqueris, quicquid
agis, donec ipso adepti omnia vota complean-
tur. Ad æternum ducit interitum, quicquid ab
ultimo fine abducit.

3. Quemadmodum in navigatione subducto
navigio si aquatum exieris, obiter in littore aut
cochleam colliges, aut bulbum; animo autem
in navim semper intento sollicitus eris, ne guber-
nator vocet; ac tunc relicti omnibus ad navim
properabis: sic tibi in vita agendum est. Mente
semper in Deum fixâ, ita rebus externis utere,
ut cordi minimè inhæreant, nec te à proposito
sine dimoveant. Serviunt illæ tibi, ut tu servias
Deo. Alioquin à divina deficiens unitate, ad
plura non necessaria dispergeris; totque colis
idola quot sunt creaturæ, quas inordinato affe-
ctu prosequeris. Hi sunt Dii tui, quibus non bo-
vém, non hircum; sed te ipsum, tuamque sa-
lutem turpi sacrilegio immolas. Non patitur lex
amoris quidpiam cum Deo amari, nisi in Deo,
& propter Deum. Summa perditio est, à summo
bono desistere, & converti ad creaturas.

4. Quod Princeps Medicorum de impuris
corporibus ait; quò magis alantur, eò amplius
lædi; id etiam de animis dicendum est. Nam
qui à prava consuetudine ad meliorem statum

transire incipiunt, malæ vitæ venenum prius evomere debent; ac tum, animo expurgato, solida virtutum percipere alimenta. Ipsa autem purgatio sic perficienda est, ut quotquot admisti peccata expientur, tum omnis erga illa affectus exuatur: vitiosi habitus eradicentur: malæ propensiones, & appetitus immoderati sub rationis imperio coercantur; caro castigetur: quæ corpori sunt necessaria, ad justum moderamen redigantur: frænum linguæ ac sensibus imponatur: quæcumque ad arcem virtutis properanti moram injicere possunt, penitus exterminentur. Quid trepidas, viamque tibi ad beatitudinem difficilem fingis? Tu te ipsum facere beatum potes, eo vires suppeditante, qui principium tuum, & finis est. A te autem debes exire, ut ad eum pervenias. Eò vicinior illi fies, quo à te ipso remotior fueris.

5. Proponendum est itaque primò, quid appetas, quò properes: tum, via circumspicienda, quâ summum illud bonum adipiscaris, intellecturus in ipso itinere, quantum quotidie proficias. Perlustra sedulo conscientiam tuam, & caligantes oculos aperiens solerter adverte, qualis debeas esse, dum alius fieri potes. Serò fraudem agnosces, cum vitare nequibus. Disce, quo remedio cupiditatum mansuescat insania, quo fræno timorum sævitia compescatur. Disce terrena despiciere, & ab his spontè discede, quæ diu tecum esse non possunt. Omnia relinque antequam relinquaris, ut cum venerit mors, nihil in te reperiat, quod possit abolere. Curam autem præcipuam animæ impende, ut quæ excellentiâ prior est, non sit cultu posterior. *Quid prodest homini si mundum universum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiat? Nullum est lucrum, ubi salutis est damnum.*

CAPUT II.

Cipienti bene vivere, morum instructor eligendus est. Qualis hic esse debeat. Officia discipuli.

Nihil magis necessarium incipienti servire Deo, quàm ut se regi, & institui ab optimo præceptore sinat. Quis enim iter ignotum sine duce aggrediatur? Quis difficillimam artem ediscat sine magistro? Paucos numerabis, qui seipsum protulerint, qui sine ullius adjutorio ad virtutem exierint. Quid universum fieri oporteat, & mandari absentibus potest, & posteris scribi.

Quandò autem, & quemadmodum quidpiam fieri debeat, ex longinquo nemo suadebit; cum rebus ipsis deliberandum est. Non potest Medicus per epistolam cibi aut pharmaci tempus præscribere: vena tangenda est. Ita etiam in curandis animi morbis quædam sunt, quæ non nisi à præsentem monstrantur. Paulus futurus Doctor gentium, postquam conversus à Christo fuit, missus est ad Ananiam, ut ab eo disceret viam vitæ. Durum & laboriosum negotium aggressus es, malignitatem naturæ vincere, cum spiritualibus nequitiis colluctari, & ad virtutem te ipsum perducere, inter tot obstantia & impedientia. Quare aliquem invocare oportet, qui manum porrigat adjutricem, qui ostendat pericula, insidias detegat, & in ancipiti pugna instruat ad victoriam. Sed dicis mihi. *Quem invocabo? Virum fidelem & sapientem, qui velit & possit tibi prodesse: cujus reverentis occursum, non reformides: qui non castiget errantem, sed emendet: cujus vita plus oculis, quàm auribus probeatur. Malè imperat, qui præcipit, & non facit.*

2. Eum elige adjutorem, qui nemini aduleatur, qui se vulgi congressibus non inferat, qui nec divitum convivia, nec Principum aedes frequentet, qui tale aliquid habeat in vita, quale argentarius in pecunia; qui possit dicere, *Affer quamvis drachmam, ego eam discernam; affer quamvis affectionem, ego eam dijudicabo:* qui, tanquam probatus medicus, internas ægri tudines dignoscat, qui apta præscribat remedia ad omnes animi morbos depellendos. Talis sit, qui subtili examine omnium spirituum instinctus discernere, inter virtutes, & vitia discrimen ponere, omnium moribus servire sciat; qui omnes recessus & secreta mentis tuæ solerti consideratione perscrutetur: qui ab omni vitioso affectu immunis, lucro dumtaxat spirituali intentus sit: qui in spiritu lenitatis errantem doceat atque alliciat: qui omnes diaboli versutias & strategemata detegere, & eludere didicerit: cui denique non erubescas omnia mala tua pandere, omnia pectoris penetralia referare. Pars magna felicitatis tuæ erit, talem posse reperire.

3. Cum eo libenter sermonem habeas; quicquid pravæ propensionis, quicquid morbosæ qualitatis in te est, quicquid delinquis, quicquid etiam boni facis, quicquid cælitus immisissum tibi existimas, prudenti ejus discussioni committe. Sæpe illum deprecare, ut, si quem tibi notaverit turbulentum inhaerere affectum, indicare ne gravetur; idque frequenter faciat, nec redarguendi

vere.